

Jaana Pikkupeura

LL, erikoislääkäri
OYS, Anestesiavastuualue, Teho-osasto
jaana.pikkupeura@ppshp.fi

Matkalla pelastuskoiraksi

VILIN, NITAN JA JAANAN TARINA

Ensimmäinen koirani oli mopsi, Nuutti. Se eli pienelle koiralle kunnioitettavat 11,5 vuotta ja luulin, että sinä aikana se oli kouluttanut minusta jo kokeneen koiranomistajan. Totuus oli toinen juttu.

► Vuonna 2012 perheeseemme tuli vilkas vehnäterrieripentu Vili, jonka kanssa jouduin toteamaan, etten tiedä koirankasvatuksesta mitään. Oli ahdistavaa mennä kerta toisensa jälkeen uudelle kurssille ja todeta, ettei koirani edelleenkään ollut kiinnostunut minusta ja taskussani olevista nakkimakkaroista, vaan lähinnä kaikista muista hallin ihanista karvakavereista. Kaksi ensimmäistä vuotta siis hihna kiristyi ja hiki valui – eikä kovinkaan positiivisessa mielessä.

Vilin ollessa 2-vuotias päätin kokeilla sen kanssa jäljestystä, sillä sitä harjoitellaan yksi koira kerrallaan. Se oli mullistava kokemus. Jo samana vuonna ilmoittauduin Oulun Seudun Etsintäkoirat OSE ry:n järjestämälle pelastuskoiratoiminnan perehdytyskurssille ja syksyllä liityin yhdistykseen jäseneksi. Ja sitten on ollut meno... Yhä edelleen siis liina kiristyy ja hiki valuu, mutta se tapahtuu

molempien hymyillessä – raikkaassa metsässä, mielekkään harrastuksen parissa.

Yhdistyksessämme on reilu 40 jäsentä. Viikkotreenit järjestetään ympäri vuoden, satoi tai paistoi. Tyypillisessä viikkotreenissä harjoitellaan 6–8 koiran kanssa, mihin

Ensimmäiset kaksi vuotta hihna kiristyi ja hiki valui.

kuluu aikaa kolmesta viiteen tuntia. Lisätreenejä sovitaan sen mukaan, kun kalenterissa näyttää tyhjältä, joskaan tästä syystä ei kovin usein näytä. Järjestämme vuoden aikana noin 10 koetapahtumaa sekä erilaisia pelastusetsintää tukevia koulutuk-

sia. Toimin myös yhdistyksemme hallituksessa, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Eli on aika turvallista väittää, että vietän ison osan vapaa-ajastani pötkötellen kuusen juurella.

Mutta palataanpa Vilin tarinaan. Vili on näiden vuosien aikana oppinut jäljestämään ainakin muutamien tuntien ikäistä ihmisen kävelemää jälkeä. Siitä on tullut taitava tunnistamaan metsästä löytyvät esineet, ja nimenomaan ne esineet, jotka jäljenkävelijä on maastoon tiputtanut. Haasteena meillä on vielä se hurja terrierimäinen into, jolla kaikki kiinnostava pitää suorittaa. Siinä vauhdin hurmassa saattavat joskus tiukimmat kulmat jäljen perässä jäädä huomaamatta ja sitten pitää pysähtyä vähän miettimään.

Vili on myös opetellut ilmavainun käyttöä hakuharjoituksissa. Etsintäharjoituksissa saa hyödyntää >>

Etsintäsuunnitelman tarkistaminen. Kartanlukutaito on välttämätön pelastuskoiraharrastuksessa. Kuva Eeva Kaataja, 2019.

molempia taitoja, jotta lopputulos olisi paras mahdollinen – hyvässä kunnossa löytynyt etsittävä henkilö. Kun saalis (eli maalihenkilö) löytyy, Vilin ilmaisuna on vahva haukku. Kuin huomaamatta tämän harrastuksen myötä minustakin on tullut kiinnos-

Nitan tyyli jäljestää on paljon hienostuneempi kuin Vilin.

tava Vilin silmissä. Kun ollaan töissä, on nykyään aivan sama kuinka monta muuta koiraa on lähettyvillä, me ollaan yhtä koirakkoa.

Entäpä pikku-Nita? Perheeseemme tuli kolme vuotta sitten toinen vehnäterrieri, joka sai nimekseen Nita. Nitän koulutus pelastuskoiraksi alkoi jo noin kymmenen viikon ikäisenä. Jälkien haistelemisen on koirien geeneissä, joten siitä on helppo aloittaa. Koiralle vain opetetaan, että palkkaa tulee nimenomaan ihmisen

Lentävä Nita. Vauhdilla takaisin maalin luokse! Kuva Annina Eskola, 2017.

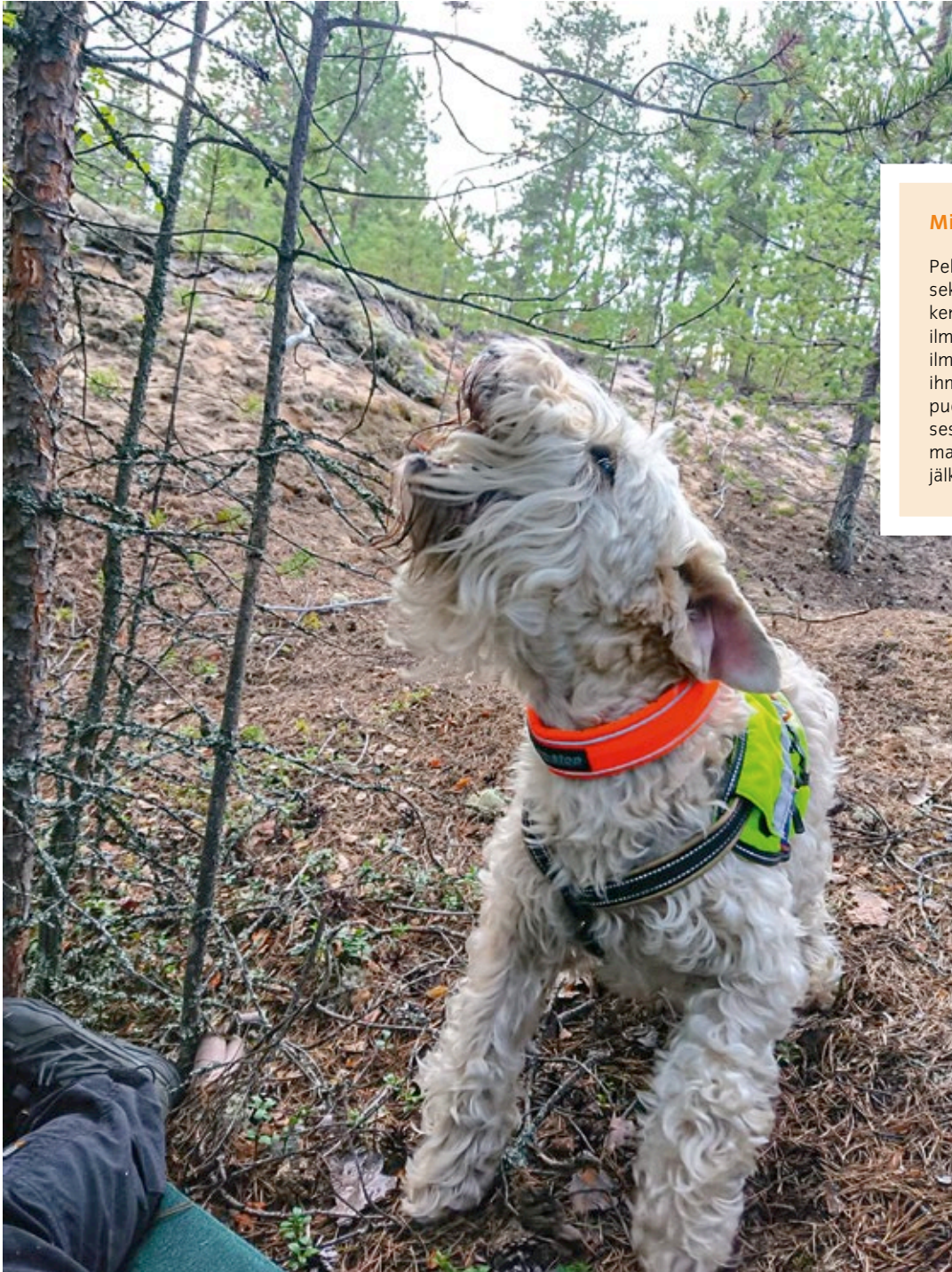
jälkien haistelemisesta. Nitän tyyli jäljestää on paljon hienostuneempi kuin Vilin: Jäljellä ei ole kiire mihinkään. Jos eksytään yli puolen metrin

päähän niin kutsutusta ydinjäljestä, reittiä täytyy korjata, jotta yksikään jalanjälki ei jäisi haistelematta. Voin kertoa, että tällaisen koiran perässä käveleminen on jotenkin rennompaa, Vilin kanssa on mukana aina pieni jännitysmomentti. Koska pelastuskoiralla pitää olla hallussaan molemmat lajit (haku ja jälki), myös Nita opettelee ilmavainun käyttöä. Tämä pieni mammankoira käyttää kertovaa ilmaisua, eli maalin löydettyään se tulee rapsuttamaan jalkojani, jolloin sitten kiiruhdamme yhdessä takaisin kohteen luokse syömään herkkupalan. Nitän mielestä olisi paljon pelottavampaa jäädä yksin haukkumaan vieraalle ihmiselle keskellä metsää.

Tällaisessa harrastuksessa saa olla luonnon helmassa, mutta myös luonnon armoilla. Treenaus tapahtuu pääasiassa ulkona ja kaikissa olosuhteissa, jotta myös koirat tottuvat työskentelemään säällä kuin säällä. Kevät on mielestäni parasta aikaa. Heti kun lumet alkavat sulaa, pääsemme tekemään jälkiä ja taas pitkästä aikaa kävelemään pehmeässä sammalikossa tai rapisevalla jäkälällä. Lentävät öttiäiset eivät ole vielä heränneet ja linnut pitävät upeita konsertteja. Mikä voisi olla ihanampaa kuin kuunnella niiden

Maalina hakumetsässä. Kuva Jaana Pikkupeura, 2018.

Mikä vainu?

Pelastuskoiria koulutetaan sekä haku- että jälkityökentelyyn. Hakukoira etsii ilmavainuisesti seuraten ilman mukana kulkeutuvaa ihmisen hajua. Jälkikoira puolestaan etsii maavainuisesti seuraten ihmisestä maahan jäänyttä hajujälkeä.

Vilin haukkuilmaisu maalin silmin. Kuva Päivi Kekkonen, 2019.

laulua pehmeällä mättäällä maatesa, auringon lämmittäessä kasvoja, koirakkoa odotellessa? Sitten on se toinen ääripää, tuulee ja räntää vihmo vaakatasossa, eikä etsintäkoiran kellon kilkatus kuulu vielääkään, vaikka

on odottanut jo puolitoista tuntia. Mutta sekin on vain varustekysymys. Armeijan varustekaupasta löytyy paljon hyviä lahjaideoita pelastuskoiraharrastajalle. Muutama vuosi sitten sain mieheltäni joululahjaksi

muhkean paketin, jossa oli armeijan sissitakki. Niille, jotka eivät tunnista sanaa, voin kertoa, että sissitakki on paksu toppatakki, joka on melkein nilkkapituinen ja pitää myös vettä. Sissitakkia voi käyttää sekä >>

maastokuvioisena että valkoisena, joten siihen kääriytyttyä ei muuta peittelyä yleensä tarvitsekaan. Takki on ollut hyvässä käytössä melkein kaikissa treeneissä. Kyllä puolisolllani välähti!

Harrastuksen pahimmat viholliset löytyvät loppukesän hyönteiskunnasta: hirvikärpäset. Niiltä suojautuminen on oma taiteenlajinsa. Kun on kerran kävellyt parin kilometrin mittaisen jäljen, jonka jälkeen on puhdistanut itsestään kymmeniä, jollei satoja hirvikärpäsiä, miettii tarkkaan, ovatko hiukset ja niska varmasti suojassa metsään lähtiessä. Myös muut metsäneläimet voivat joskus aiheuttaa hieman sydämen-tykytyksiä. Olen istunut samalla mättäällä kyyn kanssa ja tuttavat saivat hakumetsässä vieraakseen karhun. Myös punkit täytyy muistaa, kun rymytään kaikenlaisissa maas-

toissa. Toistaiseksi olemme kuitenkin välttyneet suuremmilta vahingoilta ja harrastus on antanut paljon enemmän kuin vaatinut.

Kumpikaan koiristani ei vielä täytä kaikkia hälykoiran kriteerejä.

Tällaisessa harrastuksessa saa olla luonnon helmassa, mutta myös luonnon armoilla.

Vili on jo aika lähellä, mutta Nitalla on vielä pitempi polku edessään. Vaikka en toivokaan kenenkään eksyvän, tavoitteenani on joskus päästä auttamaan todellisessa etsintätilanteessa myös koiran kanssa. Ihmisenä sen

olen kokenut ja tiedän, että koiran kanssa etsintä sujuu paljon nopeammin. Koiran nenä ja hajuaisti on uskomattoman tarkka.

Tämän harrastuksen myötä olen päässyt mukaan vapaaehtoistoimintaan, joka yhdistää luonnossa liikkumisen ja koiran kanssa harrastamisen. Olen tutustunut moniin ihmisiin, joista monesta on tullut uusi, aikuisiän hyvä ystävä. Molemmat koirani saavat käyttää lajilleen luonteenomaisesti nenäänsä etsimiseen ja siinä samalla niiden lihaskunto pysyy hyvänä epätasaisessa metsämaastossa juostessa. Toivon, että meillä on vielä paljon yhteisiä vuosia edessä tämän elämää suuremman harrastuksen parissa. ■

Kyllä minä pysyn paikallani, anna jo se nami! Kuva Jaana Pikkupeura, 2018.